

Medzinárodná cena SAV za technické vedy

Vložil: V. Háek, 9.9.2005

Za vynikajúce dielo v oblasti technických vied ju odovzdali profesorka Susan McKenna-Lawlor z Írskej národnej univerzity.

V Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca ju v piatok prevzala z rúk predsedu SAV prof. Štefana Lubyho. Cenu jej navrhla Slovenská akadémia vied za prínos k rozvoju slovenského kozmického výskumu. Laudatio predniesol prof. Ján Slezák, prvý podpredseda SAV. Vyzdvihol v ňom významnú mieru, ktorou pani profesorka prispela k rozvoju kozmických výskumov na Slovensku a k zapojeniu Ústavu experimentálnej fyziky (ÚEF) SAV v Košiciach k európskym kozmickým aktivitám. Vzájomná spolupráca sa začala už pred 20 rokmi pri príprave časticovej aparatury SLED 2 pre misiu MARS 94 a MARS 96, avšak pre zlyhanie nosnej rakety nepriniesla očakávané výsledky. Pani profesorka poskytla košickému ÚEF SAV materiály z meraní časticovej aparatury Lion na sonde SOHO a vďaka nej sa podieľame aj na vývoji elektronických častí aparatury pre sondu ESA Rosetta. Úspech zaznamenala aparatura Nuadu (s našou účasťou), úspešne vypustená koncom júla 2004, ktorá poskytuje vedecké údaje o tzv. prstencovom prúde v magnetosfére Zeme. V týchto a podobných experimentoch bude ÚEF SAV v Košiciach pokračovať.

Prof. Susan McKenna-Lawlor pracuje v oblasti kozmickej fyziky a techniky. Zodpovedala napr. za írsku časť experimentu Epona v misii GIOTTO, ktorá dosiahla Halleyho kométy (1986) a viedla írsky experiment s označením Lion (energetické častice) na slnečnej sonde SOHO (Solar and Heliospheric Observatory). Participovala v misiách kozmickej stanice NASA Skylab, v rámci programu Interkozmos na projekte Phobos (dve sondy k Marsu a jeho mesiacom) a na výskume slnečného žiarenia v oblastiach Mesiaca, Venuše a Marsu. V súčasnosti je riaditeľkou firmy Space Technology Ireland, zameranej na kozmické experimenty a zároveň vedúcou pracovníčkou vo viacerých medzinárodných projektoch.

V auguste 2005 napríklad bulletin Space Weather News informoval o výsledkoch prof. McKenna-Lawlor vo výskume slnečnej aktivity, ktorá môže ohrozovať kozmické posádky pri dlhodobých letoch. To je dôležité práve pri chystaných letoch na Mars, ktorý nemá „ochranný štít“ zemskej magnetosféry. Predpoveď je životne dôležitá, lebo napríklad počas mimoriadnej slnečnej aktivity v marci 1989 by prípadní astronauti na povrchu Mesiaca boli dostali smrteľnú dávku radiácie.

Pani profesorka ocenila spoluprácu s našimi vedcami

Predseda SAV prof. Štefan Luby odovzdáva cenu profesorke Susan McKenna-Lawlor

Foto: Slavomír Vailing

Scientific Council of the Slovak Academy of Sciences
awards
the 2005 International Prize to

Prof. Susan McKenna-Lawlor

for outstanding work in the field
of technical sciences

Date *9. 9. 2005*

[Signature]
President of the SAS